THE HEBREW JOURNAL
דער אידישער זשורנאל
H. Winberg, Pres. & Gen. Mgr.
The Only Daily Jewish Newspaper In The Province of Ontario
PUBLISHED BY
CANADIAN JEWISH PUBLISHING CO., LTD.
251—253 Queen Street West Telephone Adelaide 3967
Subscription Rates $6 PER YEAR, $3.50 SIX MONTHS
Single Copy — 3 cents
Entered as Second Class Mail Matter at G. P. O. Toronto Ont January 22nd 1913

דאנערשטאג ביים שטימקאסטען

נאך צוויי טעג און די וועהלער וועלען דארפען געהן צום שטימקאסטען, צו ערוועהלען א נייע רעגירונג פאר די קומענדע פיער־פינף יאהר.

די צייטונג געהערט ניט צו יענע פארטיי־ארגאנען, וועלכע האלטען נאר אין איין לויבען זייער קלייזעל און שמוצען די צווייטע. אונזער פאליטישע שטעלונג איז שטענדיג אן אומאפהענגיגע. און מיר גלויבען אז דער אינטעליגענטער וועהלער דארף ניט האבען קיין „פולערס אין", קיין ארײנשלעפער, וועלכע זאלען איהם ציהען ביים ארבעל צו שטימען פאר איין קאנדידאט אדער פאר א צווייטען.

מיר האבען אויך אן אביעקטיווען אופן געזוכט אין די לעצטע עטליכע וואכען צו צוגלידערען די וואהל־אישוס אינ'ם יעצטיגען קעמפּיין, און באקענען מיט דעם די לעזער.

די הויפט־פראגע צווישען די צוויי פארטייען בלייבט נאך אלץ די טאריף און „פראטעקשאן" פראגע, אבער מיר קענען נאר ווידערהאלען דאס וואס מיר האבען שוין געזאגט, אז די ארגומענטען פון ביידע זייטען האבען אונז דערווייל נאך ניט איבערצייגט, אז עס איז טאקע פאראן דא א צטיילונג. העכסטענס איז די גאנצע דיסקוסיע ארום דעם טאריף נאר א טעארעטישע, ווייל אין פראקטישען לעבען האבען מיר דאך א טאריף, און די ליבעראלען שאפען איהם דאך ניט אפ. עס איז העכסט א ווארט־שפיעל, ווייל דאס וואס די קאנסערוואטיווען רופען אן „איי טאריף פאר פראטעקשאן" רופען די ליבעראלען אן „איי טאריף פאר רעווענוי".

און אזוי ווי קיין פראקטישער אונטערשייד איז ניטא אין דער פראגע, אזוי איז אויך מיט די איבעריגע וויכטיגע פראגען, ווי למשל די אימיגראציאנס־פראגע, ביידענ'ס שטעלונג איז די זעלבע. נאר אין איין פראגע איז ווירקליך פאראן אן אונטערשייד. און דאס איז בנוגע דעם סענאט. און יעדער דעמאקראטישער מענש מוז איינשטימען מיט א רעפארם, ווי עס פאדערען די ליבעראלען, אז דאס לעבען פון סענאט זאל זיין באגרענעצט, און מענשען זאלען אהין ניט באשטימט ווערען אויף לעבענס־לאנג.

מיר האבען דעריבער ניט קיין פארטיזאנישע שטעלונג צו דער אדער יענער פארטיי, איבערלאזענדיג צום אינטעליגענץ פון די לעזער, אז זיי וועלען שטימען אמבעסטען ווי זייער געוויסען וועט זיי דיקטירען.

אבער אין איין זאך זענען מיר פארטייאיש — דאס איז אז די פאליטישע וועלט זאל זיך רעכענען מיט דער אידישער שטימע.

עס איז ניט נאר קיין פראגע פון פאליטישער ערציהונג, עס איז א פראגע פון מאכט, און וואס גרעסערע אידישע צאהלען עס באטייליגען זיך אין די וואהלען, אלץ גרעסער ווערט אונזער פרעסטיזש און אויך אונזער פאליטישע מאכט.

און דעריבער איז עס אין די אידישע אינטערעסען, אז וואס מעהר אידישע וועהלער זאלען געהן דאנערשטאג צום שטימקאסטען.

די נייעס פון בולגאריען

„אויב די אידען פון אמעריקע וועלען זיך ניט אריינמישען אין די שוידערליכע מערדערייען געגען די אידען אין בולגאריען, איז פאראן א געפאהר אז דאס בולגארישע אידענטום זאל איבערלעבען אין די קומענדע טעג די גרעסטע אנטיסעמיטישע איבערלעבונגען", — די ידיעה איז די טעג אנגעקומען פון בולגאריען, די זעלבע בולגאריען וועלכע רייסט זיך יעצט צו מלחמה מיט גריכענלאנד.

אין סאפיא און אין אנדערע בולגארישע שטעדט קומען יעצט פאר אטאקעס אויף אידען, און ווי די ידיעות גיבען איבער, זענען די אלע אטאקעס ארגאניזירט פון איין צענטראלער האנט, ארגאניזירט פון דער געזעלשאפט „פארטיידיגער פון לאנד", וועלכע איז פאראנטווארטליך פאר די אלע געשלעגען און ארויסטרעטונגען געגען אידען.

צי די אידען פון אמעריקע זענען אומשטאנד עטוואס צו טאן אדער ניט, די פראגע ווילען מיר יעצט ניט באריהרען, אבער דאס וואס אויך בולגאריען ווערט לעצטענס א לאנד פון אנטיסעמיטישע פארפאלגונגען צייגט אז דער אידישער שיקזאל אין יעדען לאנד איז אזוי ענליך.

צי עס איז אין פוילען אדער רומעניען, אונגארן אדער בולגאריען — וואס מאכט עס אויס פון וועלכען אנטיסעמיט מען ווערט געשלאגען.

בולגאריען פיהלט זיך יעצט געקריוודעט, געקריוודעט פון די גריכישע אנפאלען, אבער אליין בארעכטיגט זי די אנפאלען אויף איהרע אייגענע אידישע בירגער.

זאמד אין די אויגען

אין אונזער נעכטיגער אויסגאבע האבען מיר שוין אין אונזער נייעס־אפטיילונג געמאלדען וועגען דעם, אז די אידישע דעפוטאטען אין פוילישען סיים האבען געשטימט געגען צוטרויען פאר דער פוילישער רעגירונג.

צוויי הויפט־באשולדיגונגען האט די אידישע „קאלא" לעצטענס ארויסגעשטעלט געגען דער פוילישער רעגירונג אז: —

1. די פוילישע רעגירונג האט אין ווידערשפרוך מיט דער פוילישער קאנסטיטוציע, און מיט די הבטחות וואס איהרע פארשטעהער האבען געגעבען סיי אין פוילען און סיי אין אויסלאנד, איינגעפיהרט פאקטיש אין אלע הויך שולען פון פוילען א „נומערוס קלאוזוס" פאר אידען.

2. די רעגירונג פון פרעמיער גראבסקי, דורך איהר אויסגערעכענטער פאליטיק געגען דער אידישער באפעלקערונג, רואינירט מיט איהר סיסטעם די ווירטשאפט פון דער אידישער געזעלשאפט און גלייכצייטיג אויך דאס גאנצע עקאנאמישע לעבען פון לאנד.

וואס זשע ענטפערט אויף דעם דער פוילישער פרעמיער?

די רעגירונג האט ניט געהאט קיין צייט נאך איינצופיהרען די פארשטענדיגונג, טענה'ט דער פרעמיער — ווארים זשע איז דא צייט גענוג אויף איינצופיהרען נייע פארפאלגונגען.

דאס איז אזוי קלאהר פאר אלעמען, אז מען קען מעהר קיינעם ניט [illegible] קיין זאמד אין די אויגען.

אין דער וועלט פון געשעפט און פינאנץ

וואס איז דער בליק פון דער פינאנציעלער וועלט אויפ'ן יעצטיגען קאמפּיין פון די קומענדע פעדעראלע וואהלען. — טאריף אדער אימיגראציע, וועלכע איז די הויפט אישו. — וועלכע בענעפיטען ברענגען די דאזיגע צוויי זאכען פאר'ן לאנד. — ''פיימאוס פּלייערס'' מאכען גוטע געשעפטען. — בעלגיע איז א גוטער קאסטימער. דער קענעדער דאלאר שטייגט.

פון אריה פאש

אין דער פינאנציעלער וועלט שפילט די וואך די הויפט ראליע די קומענדע וואהלען, דאנערשטאג. עס איז אמת, אז גרויס קאפּיטאל באזארגט זיך ניט זעהר שטארק וועגען ווער פון די צוויי עקזיסטירענדע פארטייען וועלען איבערנעהמען די רעגירונג, קיין שטארק ראדיקאלע ענדערונג וועט אין דער רעגירונגס פארמע ניט געמאכט ווערען, סיי די ליבעראלען וועלען פארבלייבען ביים רעגירונגס רודער, און סיי די קאנסערוואטיווען וועלען אריין אין קראפט, גרויס קאפּיטאל איז פאלשטענדיג זיכער אז זיינע אינטערעסען וועלען הייליג אפגעהיט ווערען. עס איז בלויז אן אינדוסטריעלע פראגע.

די קענעדער אינדוסטריע וועט מעגליך אונטער א קאנסערוואטיווער רעגירונג באקומען א שטארקערע פּראטעקציע, דאס מיינט א העכערען טאריף אויף אויסלענדישער סחורה, אזוי אז די אינדוסטריע וועט כמעט ניט האבען קיין קאנקורענץ אויף איהר איינלענדישען מארק.

פארקעהרט ווידער שטעהט דער אגריקולטור טייל פון לאנד פאר א העכערונג אויף מאטעריאלען און אימפלומענטען וועלכע זי אימפּארטירט פון אויסלאנד, אזוי אז פאר איהר איז גלייכער די יעצטיגע ליבעראלע רעגירונג מיט אבי־סעל א נידעריגערען טאריף זאל פארבלייבען אין מאכט.

מען טאר ניט מאכען קיין טעות אין די קאמפּיין געשרייען פון די פאליטישענס. די ליבעראלע פארטיי איז נאך גאנץ ווייט פון צו זיין פאר א פאלשטענדיגען פרייען האנדעל, זי האט אויך א טאריף, דער אונטערשייד איז בלויז אין דעם וואס די קאנסערוואטיווע פארטיי וויל דאס לאנד ארומרינגלען מיט א הויכער טאריף וואנט, און די ליבעראלען ווילען אנגעהן מיט א מאדערנעם טאריף.

ווי זענען אבער די אויסזיכטען פאר בעסערע צייטען אין לאנד, אויב די אלטע רעגירונג זאל פארבלייבען אין קראפט אדער א נייע רעגירונג זאל ערוועהלט ווערען?

די דאזיגע פראגע, ווי לעבערליך זי זאל ניט קלינגען פאר א מענשען וועלכער פארשטעהט כאטש וויפיעל עס איז דעם פינאנציעלען גאנג פון לאנד, מוז דאך פארענטפערט ווערען, ווייל עס איז שוין א מין איינגעווארצעלטער גלויבען, אז גוטע אדער שלעכטע צייטען אין לאנד זענען אפהענגיג פון דער פעדעראלער רעגירונג. און לאמיר עס זעהן.

פון וואנען ציהט די פעדעראלע רעגירונג איהר פרנסה פון מיליאנען דאלאר יעדעס יאהר?

דער הויפט איינקונפט פאר דער רעגירונג איז דירעקטע שטייערען אויפ'ן פאלק. דאס הייסט קאפּיטאל און איינקונפט, און קאסטאמס אפצאהל, דאס הייסט א שטייער אויף אימפּארטירטער סחורה אין לאנד.

דאס זענען די צוויי הויפט פאקטארען פון וואנען די פעדעראלע רעגירונג ציהט איהר יניקה. עס פארשטעהט זיך אז עס זענען נאך פאראן קוועלען, אבער די צוויי אויבענדערמאהנטע זענען די וויכטיגסטע, און יעצט לאמיר עס קלאהר באטראכטען.

ווען דער טאריף איז ניט קיין הויכער ווערט מעהר סחורה אין לאנד אימפּארטירט, דאס מיינט אז די ''קאסטאמס'' נעהמען אריין מעהר געלט. זאל דער טאריף פארהעכערט ווערען אזוי אז אימפּארטירען זאל זיך פון א געשעפטס־שטאנדפונקט ניט לוינען, דאן וועט די איינקונפטען פון די ''קאסטאמס'' נאטירליך פאלען, וואו זשע וועט נעהמען די רעגירונג דאס געלט וועלכע זי דארף אויף איהר הוצאה?

עס פארשטעהט זיך אז זי וועט עס דארפען באקומען פון דירעקטען שטייער אויפ'ן לאנד. וואו זשע וועט זיין דער פּראָפיט?

אבער לאמיר עס נאך קלאהרער מאכען. אויב די אינדוסטריע פון לאנד ווערט באשיצט פון א הויכען טאריף וועט זי דאך במילא דארפען באצאהלען פאר דעם פארלוסט וועלכען די רעגירונג וועט האבען אין קאסטאמס, וואס זשע וועט זיין איהר געווינס?

אין דעם איז פארוויקעלט די גאנצע פראגע. דאס מיינט אז דער טאריף שפּילט דא גאר קיין ראליע ניט. דער טאריף איז ניט מעהר ווי א קאמפּיין אישו אן אויסרייד צו מאכען א גוואלד.

דער אמת וועגען דעם גאנצען ענין איז אט וועלכער.

קענעדע איז טראץ איהר געוואלדיגער ענטוויקלונג, נאך היינט צו טאג ניט מעהר ווי א פּיאנערען לאנד, א לאנד, מיט אויסגעצייכענטע מעגליכקייטען, פאר אג־רעסיווע פּיאנערען פון דער גאנצער וועלט, אבער קענעדע האט צוגעמאכט די טויערען פאר זיי.

נעהמט א בײשפיעל, די פאראייניגטע שטאאטען פון אמעריקא, האט קיינמאל ניט געטראכט פון צומאכען איהרע טויערען פאר אימיגראציע ווען זי האט געהאט א באפעלקערונג פון 50 מיליאן מענשען. זי האט אנגענומען א באשרענקטע אימיגראציע שטעלונג ווען זי האט אין לאנד איבער 110 מיל' אן איינוואוינער.

קענעדע טאנצט נאך די פאראייניגטע שטאאטען מיט אימיגראציאנס געזעצען, ווען זי האט א באפעלקערונג פון קוים 8 מיליאן מענשען. איז דען א וואונדער, וואס דאס לאנד פּראָגרעסירט ניט? וואס די צייט איז א שלעכטע?

קענעדע האט איינפאך ניט דעם מענשען מאטעריאל וועלכען זי וואלט געדארפט האבען אז איהר אינדוסטריע זאל אויפלעבען און איהר אגריקולטור זאל זיך פּראָגרעסירען.

און נאך א זאך. קענעדעס אינדוסטריע איז היינט צו טאג ענטוויקעלט, א דאנק דעם איינפלוס פון איהר גרויסען שכן, אז זי קען זיין אויך גרויס גענוג פאר א באפעלקערונג פון צוויי און דריי מאהל אזוי פיעל וויפיעל קענעדע פארמאגט היינט צו טאג. אבער פאר דער יעצטיגער באפעלקערונג איז זי ווייט אריבערגעוואקסען, און עס איז קיין וואונדער ניט וואס זי האט עס דערפיהלט, און מאכט ניט אויס ווי הויך דער טאריף וועט ניט געמאכט ווערען וועט עס דער אינדוסטריע ניט העלפען אין קענעדע.

וואס די קענעדער אינדוסטריע דארף האבען איז א גרויסע באפעלקערונג אין לאנד און דאס קען איהר דער טאריף ניט ברענגען, ניט א הויכער און אויך ניט קיין נידעריגער. דאס קענען איהר בלויז ברענגען אפענע טיהרען אין קענעדע פאר אימיגראנטען, מענשען מאטעריאל.

די פינאנציעלע וועלט ווייסט, און פיהלט עס, און עס איז דעריבער פאר איהר פון דער גרעסטער וויכטיגקייט, וועלכע פארטיי עס וועט ערוועהלט ווערען, און וועלכע שטעלונג די ערוועהלטע רעגירונג וועט נעהמען צו אימיגראציע, ווייל אין דעם הענגט אפ דער ווייטערדיגער גאנג און פּראָגרעס פון לאנד.

בעלגיען איז קענעדעס א גוטער קאסטימער

בעלגיען איז קענעדעס א גאנץ גוטער קאסטימער. נאך ענגלאנד, די פאראייניגטע שטאאטען, און דייטשלאנד איז זי די גרעסטע פון די איבעריגע.

לויט די סטאטיסטיקס וועלכע זענען יעצט פארעפנטליכט געווארען, האט בעלגיען אין דעם לעצטען יאהר געקויפט פון קענעדע פאר 16,633,411 דאלאר סחורה, און קענעדע האט פון בעלגיען ניט מעהר אימפּארטירט ווי פאר עטוואס מעהר ווי 5 מיליאן דאלאר סחורה, אזוי אז בעלגיען האט געגעבען צו לייזען קענעדע מיט 11 מיליאן דאלאר מעהר ווי קענעדע האט ביי איהר געקויפט.

''פיימאוס פּלייערס'' האבען זיך ארויפגעארבייט.

''די פיימאוס פּלייערס קענעדיען קארפּאָריישאן'', דאס הייסט אין אידיש די קאמפּאניע וועלכע שטעלט צו באוועגליכע בילדער אין פיעלע טעאטערס און פארמאגט אליין אויך טעאטערס האט אין די זעקס יאהר פון איהר עקזיסטענץ געמאכט גאר ניט קיין שלעכטע געשעפטען.

דער זעקסטער יעהרליכער באריכט וועלכער איז פון דער קאמפּאניע פארעפנטליכט געווארען ווייזט, אז דאס יאהר איז דער פּראָפיט פון דער קאמפּאניע געווען איבער 730 טויזענט דאלאר. לעצטעס יאהר האט זי געמאכט מיט 8 טויזענט ווייניגער.

איהרע טעאטערע אין לאנד וועלכע זי פארמאגט באטרעפען נאהענט צו פינף און א האלבען מיליאן דאלאר, חוץ דעם פארמאגט זי קאנטראקטען אין ''ליסעס'' אויף טעאטערע וועלכע זענען ווערט נאהענט צו דריי מיליאן דאלאר, מיט איין ווארט אין צייט פון זעקס יאהר האט די קאמפּאניע געמאכט א וואונדערבארען ערפאלג.

דער אוידיט פון דער ''גאז קאמפּאניע''.

שוין יאהרען ווי אין די מוניציפּאלע וואהלען ווערט פון אייניגע שטאדט טאטעס אריינגעבראכט די אישו אין צייט פון קאמפּיין צו זעהן אונטערזוכען די ביכער פון דער היגער גאַז קאמפּאניע. די דאזיגע אגיטאטארען האבען געשריען אז די קאמפּאניע מאכט צו גרויסע פּראָפיטען אין צייט די שטאדט האט א האנט אין דעם, דאס הייסט די קאמפּאניע לייגט איהרע גאַז טרויבען אויף די שטאדטישע גאסען און האט א מאנאפּאל אויף דעם, אזוי אז מעהר קײנער קען קײן ''גאַז'' צום עולם ניט פארקויפען חוץ איהר, פאלגליך, דארף די שטאדט זעהן אז דער עולם זאל ניט באריסען ווערען.

נאך לאנגע אגיטאציעס, איז דאס אויסגעפיהרט געווארען. די שטאדט האט געפאסט אזא געזעץ מיט דער גוט הייסונג פון דער פּראָווינץ, און די ביכער פון דער גאַז קאמפּאניע זענען אונטערזוכט געווארען, און אונזערע שטאדט טאטעס האבען שוין באקומען א טיילווייזען באריכט.

דער באווייז אז די פריהערדיגע שרייער זענען פּלוצלינג געבליבען שטיל ווייזט אז מען האט קיין סענזאציאנעלעס ניט געפונען און אז דער גאנצער טומעל מיט די עטליכע טויזענט דאלאר וועלכע די שטאדט האט אויף דעם אויסגעגעבען זענען געווען אומזיסטע.

דער קענעדער דאלאר איז געווארען א גרויסער תקיף.

דער קענעדער דאלאר איז די לעצטע וואך שטארק געשטיגען, אזוי אז באנק הייזער האבען ניט געוואלט אננעהמען קיין אמעריקאנער געלד אהן אפצאהל. אויפ'ן סטאק עקסטשיינדזש איז דער קענעדער דאלאר געשטיגען העכער פונ'ם אמעריקאנער דאלאר איז געווען א דאנק דעם וואס פון אמעריקא איז געמאכט געווארען א גרויסער גאלד ''שיפּמענט'' נאך קענעדע.

אין 1922 האט אמעריקא אריינגעשיקט אין קענעדע 15 מיליאן דאלאר וועלכע זי איז איהר שולדיג געווען אויסצוגלייכען דעם באלאנס צווישען די ביידע לענדער און דאן איז דער קענעדער דאלאר אביסעל געשטיגען, אבער ניט אויף אזוי פיעל צו מאכען עס אנזעהבאר.

לעצטע וואך, האט אמעריקא ווידער געמאכט א גאלד שיפּמענט נאך קענעדע, און טראצדעם וואס מען ווייסט ניט די גענויע סומע דאך רעכנט מען אז עס איז נער מיט 5 צוויי און דרייסיגטעל פּראָצענט.

דאס פּלוצלינגע שטייגען פונ'ם קענעדער ניט ווייניגער ווי 25 מיליאן דאלאר, און דערפאר האט זיך דער דאלאר אין קענעדע אזוי א הויב געטאן, און ווי מען רעכנט וועט ער נאך שטייגען, ווייל תבואה פון מערב קענעדע ווערט געשיקט אין א גרויסער מאס נאך אמעריקא.

„סעלעקטעד אימיגריישאן"

פון א דובינעצער

געקליבענע אימיגראציע איז יעצט קע גרעם שלאָג־וואָרט. — וועלכע עלע מענטשען זענען ווינשענסווערט אין קענעדע און וועלכע זענען ניט?—האט קענעדע אריינגעבראַכט מעהר אימיגראנטען היינטיגען יאהר ווי אין די פריהערדיגע יאהרען? — אויב ניט, וואס איז די אורזאך? — א באריכט פון דעם ''דעפּארטמענט אף אימיגריישאן ענד קאלאניזיישאן'' אין אטאווא וועלכער גיט א קלאהרען ענטפער אויף די אלע פראגען.

אין פארלויף פון די לעצטע יאהרען פון נאך דער מלחמה איז דאס אימיגראציע און עמיגראציע פראבלעם געווארען זעהר אנגעוועהטאגט איבער דער גאנצער וועלט, אזוי, אז מען וואלט געקענט מיט רעכט זאגען, דאס עס פארנעהמט כמעט דעם אויבענאן אין דער גאנצער וועלט־פאליטיק. די דערמאהנטע צוויי ווערטער — ''אימיגראציע'' און ''עמיגראציע'', זענען געווארען די פאפולערסטע ווערטער אין יעדער מענשליכער שפראך, אהן אונטערשייד אין וועלכען ווינקעל־טייל פון דער וועלט די שפראך עקזיסטירט.

אומעטום רעדט מען און מען דיסקוטירט די דאזיגע פראגע, און יעדער איינער, אויב ער האט נאר א ברעקעל פארשטאנד, ווייסט אז זי איז די ברענענדיגסטע פראגע אויפן טאג ארדנונג אין דער וועלט.

עס וואלט געווען אבער פולשטענדיג איבעריג צו אריינלאזען זיך איצט אין חקירות וועגען דער אורזאך, פארוואס די דאזיגע פראגע איז נאך דער וועלט מלחמה געווארען אזוי ברענענדיג. עס איז, דוכט זיך א גאנץ קלאהרע זאך פאר יעדען איינעם, אז שולדיג אין דעם איז בלויז די מלחמה מיט איהרע נאכוועהענישען. די מלחמה האט אויפגעטרייסעלט די גאנצע וועלט־עקאנאמיק. זי האט צוריסען פריינדליכע לענדער אין באזונדערע לאגערען. פארוואנדעלט זיי אין בלוטיגע שונאים איינע געגען דער אנדערער, און דער רעזולטאט איז, אז דאס גאנצע עקאנאמישע לעבען איז צושטערט געווארען.

איין לאנד איז פיינדליך געשטימט געגען דער צווייטער, און האט דערפאר מורא אריינצולאזען אין איהר לאנד, די בירגער פון דער פיינדליכער מדינה — טראץ דעם וואס זי נייטיגט זיך זעהר און זעהר שטארק אין זייער הילף. דער אימפּארט און עקספּארט האנדעל איז אויך צוליעב דער זעלבער אורזאך געשלאגען ביז צו דער העכסטער שטופע, אזוי אז ביסלאכווייז רופט זיך עס אפּ אויף דעם גאנצען קערפּער פון יעדען לאנד באזונדער, און דעם לײדען די ברייטע ארבייטער מאסען, וועלכע האבען קיין ארבייט ניט צוליעב דער געשלאגענער עקאנאמיק אין לאנד און די גאנצע קאמערציעלע ראד באוועגט זיך דארום אין דער שוואכסטער פארמע.

אט אזא צייט ווערט געוועהנליך באקרוינט מיט דעם שעהנעם נאמען — קריזיס. עס איז א קריזיס אין לאנד, עס איז ניטא קיין ארבייט און דער עולם לײדעט מאטעריעל, דערביי וויל מען זיך אבער ניט אריינטראכטען, וואס איז די אורזאך פון דעם קריזיס. פארוואס זענען די צייטען שלעכט און פארוואס איז קיין ארבייט ניטא? טראכט מען זיך אבער יא אריין אין דער דאזיגער ברענענדיגער פראגע, זעהט מען, אז שולדיג איז בלויז די מורא, אדער בעסער געזאגט, דער גרויסער שאטען פון דער מורא פאר דעם פרעמדען בירגער פון דער ''פיינדליכער'' מדינה.

אייראפּא און איבערהויפּט אמעריקע איז היינט צו טאג פארכאפּט פון דער דאזיגער מורא. יעדערער האלט ארומגעשלאסען זייערע טויערען פאר א פרעמדען בליק. אין יעדען אומשולדיגען מענשען זעהט מען דעם שטאך פון א פיינד וואס איז בלויז אויסען צו פארניכטען דאס לאנד.

אונזער קענעדע איז קיין אויסנאהם ניט אין דעם היגזיכט. עס ציטערט אויף איהר אויך די הויט פאר דעם ''פרעמדען שאטען'' אין דערפאר זענען די טויערען פון לאנד אזוי פעסט פארזיגעלט פאר דעם דורכשניטליכען איינוואנדערער, וועלכער איז אמאל, געווען זעהר ווילקאמען פאר דער מלחמה.

קענעדע טענה'ט אז דער בחיר כל היצורים איז ביי איהר דער פארמער און דאס דיענסט־מיידעל. זי איז מיט דער פולסטער איבערצייגונג אז נאר און אויסשליסליך זיי, קענען פון איהר מאכען א לייט . . . שטרעבט זי דערפאר אן אלע מעגליכקייטען צו אריבערברענגען אהער אלע דיענסטען פון דער וועלט און אלע פארמער. דער גאנצער איבעריגער מענשען מין איז טריף, ניט ווינשענסווערט און מען טאר איהם אהער ניט אריינלאזען.

אט מיט אזעלכע פארזיכערטע גלעזער קוקט קענעדע אויף איהר אימיגראציע פאליטיק, פונקט אזוי ווי איהר שכנ'ישע אמעריקע.

קען אבער קענעדע זיך פארגינען צו נאכקאפּירען אמעריקעס אימיגראציע פאליטיק? אין דעם איז א גרויסע פראגע. אויב אמעריקא וואלט געדארפט אריינלאזען נאך אימיגראנטען, דאן מוז אבער קענעדע אריינלאזען פרישע כחות כדי צו אויספילען די גרויסע שטרעקעס נאך ניט באזעצטע לאנד.

טוט עס אבער קענעדע?

אבער לאמיר לאזען דעם דעפּארטמענט אף אימיגריישאן און קאלאניזיישאן ענטפערען אויף דער דאזיגער פראגע.

— ביז דעם ענדע פון דעם יאהר 1925 — ווערט געזאגט אין א באריכט וואס איז ארויסגעגעבען געווארען פון דעם אימיגריישאן און קאלאניזיישאן דעפּארטמענט אין אטאווא — וועט די צאהל אימיגראנטען וואס וועלען אריינקומען אין לאנד פאר דעם היינטיגען יאהר דערגרייכען ארום 150 טויזענט פערזאן.

די דאזיגע צאהל איז א סך א קלענערע אין פארגלייך מיט דער צאהל אימיגראנטען וואס זענען אריינגעקומען לעצטען יאהר, און נאר א קליינער פּראצענט אין פארגלייך מיט די פאר מלחמה יאהרען.

— דערפאר ווערט געזאגט אין באריכט, איז דער גרעסטער פּראצענט פון די היינטיגע אימיגראנטען פארמער און דינסטען, — ביידע ווינשענסווערטע עלעמענטען.

אויסער דעם האבען די היינטיגע אימיגראנטען נאך א מעלה, און דווקא זעהר א גרויסע, און דאס איז, וואס זיי קומען איבערהויפּט פון די צוויי יחסנדיגע לענדער, ענגלאנד און אירלאנד.

קענעדע גיט אויס שווערע סומען געלט יעדעס יאהר אויף פּראפּאגאנדע צוועקען אין די דערמאהנטע לענדער פאר אימיגראנטען. זי האט א גאנצען שטאב מיט אגענטען וואס פאהרען ארום אין די שטעדט און שטעדטלאך פון ענגלאנד און אירלאנד און דערצעהלען די נסים פון קענעדע. וועגען די שמאלץ־גריבער וואס עס ווארטעט זיי דא, אזוי שנעל ווי זיי וועלען אהער קומען, און וועגען דער צוקונפט־פּראספּערעטי וואס הערשט דא איבעראל — אויף יעדען דאך און קוימען, און די גלייכען.

אויסער דעם פיהרט קענעדע אן א ברייטע פּראפּאגאנדע אין ניי ענגלאנד פון די פאראייניגטע שטאאטען, וואו עס וואוינען אממעהרסטענס פארמער. און צווישען זיי גאר א גרויסע צאהל קענעדער געבוירענע, וועלכע האבען צוליעב שלעכטע אומשטענדען אויסגעוואנדערט אין די שטאאטען. כדי די דאזיגע אנטלאפענע פארמער צוריק צו ברענגען אהער גיט קענעדע אויס גאר א היבשע אפּותיקא יעדעס יאהר אויף פּראפּאגאנדע מיטלען, אבער אויף ווי ווייט אלע פּראפּאגאנדע מיטלען העלפען, קען מען זעהן, פון דעם נעבראסקא סטאטיסטישען באריכט וועגען דער צאהל אימיגראנטען וואס וועלען אין פארלויף פון דעם היינטיגען יאהר אריינקומען אין לאנד.

פרעגט זיך אלזא די פראגע, פארוואס קומען טאקע אזוי ווייניג ''ווינשענסווערטע'' אימיגראנטען אהער פון די יחסנדיגע מקומות?

אויף דעם ענטפערט דער באריכט פאלגענדעס:

— דאס שלאג־ווארט ''160 אקער אומזיסט'' וואס קענעדע האט אזוי הויך געבראַדקעסט צוריק מיט צוואנציג יאהר, טויג מעהר ניט. יעדער אימיגראנט וואס קומט קיין קענעדע מוז קויפען לאנד, אנשטאט דעם, וואס ער האט עס פריהער געקראגען פריי. דער פרייז איז אפילו ניט זעהר קיין הויכער, בלויז 10 דאלאר אן אקער, אבער דאך מוז ער באצאהלען. דאס אליין איז שוין א גענוגענדע שטערונג פאר אן אימיגראנט צו קומען אהער. א חוץ דעם, דארף מען דאך גערעכענען די אויסגאבען מיט וועלכע א רייזע פון ענגלאנד אדער פון אירלאנד קיין קענעדע איז פארבונדען. אויב אמאל האט א דריטער קלאס בילעט אויפ'ן שיף, געקאסט 35 דאלאר, קאסט עס היינט $87.50 — מעהר ווי צוויי מאל אזוי פיעל. דאס מיינט אלזא, אז פאר א פאמיליע פון עטליכע פערזאן איז א רייזע אהער פארבונדען מיט היבשע עטליכע הונדערט דאלאר, א זאך וואס דער דורכשניטליכער אימיגראנט, וועלכער איז צוליעב שלעכטע אומשטענדען וויליג צו פאהרען אהער — פארמאגט עס ניט.

(פארזעצונג אויף פײדזש 5)

ציהט זיך אוים! בעסטער אפפיהרונגס מיטעל, „קאסקארעטס" 10 ס.

לײדעט ניט פון קיין קאפּ־וועהטאג, שווינדלעניש, קראנקהייט. קיין זאך פארלייכטערט ניט דעם איבעל און פארשטאפּונג אזוי גוט ווי די קענדי ערהליכע ''קאסקארעטס''. נעהמט איינעם אדער צוויי פון דיזע אנגענעהמענע אפּפיהר־טאבלעטען צו יעדער צייט, פאר צארטער סטימולירונג פון אייער לעבער און אויסרייניגען אייערע באועלס. נאכדעם וועט איהר זיך פיהלען גוט, אייער קאפ ווערט קלאהר, דער מאגען זיס, דער צונג פינק, די הויט ראזאווע.
''קאסקארעטס'' רייניגט צארט און דערפרישט די אינוועניגסטע סיסטעמע. זיי דריקען קײנמאל ניט, ארבייטען ניט איבער אדער פארשלאפען. דירעקציעס פאר מענער, פרויען און קינדער אויף יעדען באקס, ביי יעדער דראג־סטאר.

THE DOMINION BANK
Established 1871
די דאמיניאן באנק געגרינדעט 1871 האבענדיג דירעקטע פארבינדונגען מיט אייראפּא, [illegible]
אמעריקאנער קעש דאלארס
אין אלע לענדער
די באנק צאהלט פּראָצענט־שפּארט
ביי אונז אייערע געלדער